

СОФИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ „СВ. КЛИМЕНТ ОХРИДСКИ“
ФАКУЛТЕТ ПО КЛАСИЧЕСКИ И НОВИ ФИЛОЛОГИИ
катедра „Класическа филология“

МЕДИЦИНСКИ МОТИВИ В РИМСКАТА ЕЛЕГИЯ
ОТ АВГУСТОВАТА ЕПОХА.

АВТОРЕФЕРАТ на ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

за присъждане на образователна и научна степен „доктор“

по професионално направление 2.1. Филология,

Литература на народите от Европа, Америка, Африка, Азия и

Австралия – Римска литература

Докторант:

Мина Петрова

Научен ръководител:

проф. дфн Анастас Герджиков

София 2025

Дисертационният труд се състои от: увод, четири глави, заключение, приноси и библиография. Той е в общ обем от 289 страници, от които основният текст е 257 страници и 26 страници са библиографско описание. Библиографията обхваща 399 заглавия, от които 104 са първични източници (издания на извори), 278 заглавия цитирана вторична литература (включително издания на текстове с коментари) и 17 онлайн платформи с дигитализирани ресурси. Списъкът от публикации и секционни доклади в конференции по същността на дисертацията включва пет публикации и шест секционни доклада.

БЛАГОДАРНОСТИ

Бих искала да изкажа благодарности на научния си ръководител проф. Анастас Герджиков, че заедно с мен повярва в осъществяването на подобно изследване и беше до мен през дългия период, който отне написването на настоящата дисертация.

Благодаря на семейството си, своите приятели, на моите колеги и студенти в Медицински университет – София, че ме подкрепяха и окуражаваха да премина през това предизвикателство и да завърша този труд. Посвещавам дисертацията на баща си, който като човек на литературата и филолог, искрено се вълнуваше от всички мои академични занимания, но не успя да дочака завършването ѝ.

Съдържание

I. Увод	6
1. Актуалност на темата	6
2. Предмет на изследването	7
3. Цели и задачи на дисертационния труд:	7
4. Обзор на изследванията върху медицинските мотиви в елегическата поезия	8
5. Уточнения относно методологията	10
6. Корпус	12
II. Мотивът за чезнешното тяло	14
1. Названия за слабост	14
2. Елинистически модели на мотива	14
3. Медицински корелации на антитезата слабост – пълнота	14
4. Реторически аспекти на слабостта	15
5. <i>Pallor et macies</i> като симптоми в елегическата поезия	15
6. Еротичното изтощение	16
6.1 <i>Languor turpis</i>	17
6.2. Болестен <i>languor</i>	17
6.3 Творческо изтощение	17
7. Любовна страст и кости	17
7.1 Миелогенетична теория	17
7.2 Кости и <i>medulla</i> в римски поетически контекст	18
8. <i>Tabes</i>	18
III. Храна, диететика и сън в елегическата поезия	20
1. Елегически етикет и употреба на храната	20
2. Медицински употреби на виното и храната в елегията	20
2.1 Вино и еротична терапия	20

2.2 Вино и терапия в изгнание	20
3. Любовна страст и храна	21
3.1 Диетата на Корининия папагал в <i>Amores</i> II. 6	21
3.2 Елегическа диета и реторическа диета	21
3.3 Овидиеви афродизиаци	21
4. Елегическа инсомния	22
4.1 Медицински аспекти на съня и неговите отклонения; 4.2 Сънят и храната като компоненти от здравословния режим	22
4.3 Литературни модели на мотива за безсънието	22
4.4 Елегията – бодърствена песен, <i>carmen vigilatum</i>	22
4.5 Еротична инсомния и трески	23
4.6 Безсъние и безапетитие	23
4.7 Терапевтичният сън	23
IV. Любовна страст, апетит и пресищане	24
1. Елегическа анорексия	24
1.1 Анорексия и еротична болест	24
1.2 Анорексия и сексуални девиации	24
1.3 Еротична анорексия и топосът за „любов вместо храна“	24
1.4 Банкет, храна и сексуален апетит	25
2. От анорексия към погнуса от пресищане	25
2.1 Пресищане и стомашно отвращение	25
2.2 Елегическа сладост – <i>Dulcis cibus et elegia dulcis</i>	26
2.3 Елегическа горчивина – <i>Elegia dulcis et medicina amara</i>	26
2.4 Елегически терапии – между въздържание и пресищане	26
2.5 Терапевтичната погнуса от пресищане – <i>fastidium amoris</i>	26
2.6 Погнуса и евакуация – <i>Copia tollat amorem</i>	27
V. Гинекологични мотиви в елегическата поезия: бременност, аборт и раждане	29

1. Раждането и родилните мъки – епическа матрица	29
2. Раждане, мъжка бременност и елегически <i>labor</i>	29
3. Раждане и бременност – женска елегическа перспектива	30
4. Гинекологични мотиви – бременност, аборт и раждане в писмото на Канака до Макарей: анализ на <i>Heroides XI</i>	31
4.1 <i>Canace amans</i> – елегически портрет, 4.2. <i>morbus amatorius</i> и любовни симптоми	31
4.3 Болестта на Канака и болестта на Федра – опит за поетически паралели, 4.4 Симптомите на любовта – Федра и Канака	31
4.5 <i>Canace gravida</i> – портретът на бременната Канака	31
4.6 Абортът на Канака	31
4.7 <i>Canace parturiens</i> – Раждането на Канака	32
4.8. Канака между Елегията и Трагедията	32
Приноси моменти в изследването:	33
Цитирана литература в автореферата:	35
Някои публикации и участия по темата на дисертационния труд:	39

I. УВОД

1. Актуалност на темата

Дисертационният труд се фокусира върху семантичен кръг от тропи, който често е оставал настрана в рамките на критическите изследвания върху елегическите мотиви и образи. Въпросът относно мястото и ролята на медицината в епоса на Овидий „Метаморфози“ е повдиган от края на 80-те години на XX в., когато Питър Нокс установява паралели между телесното заляняване на Ехо и Нарцис в (Met., III. 489: *attenuatus amore*) и чезненето на елегическите влюбени (Кнох 1986: 22). През 2010 г. Гарет Уилямс изтъква значимата роля на медицината в епическата поема „Метаморфози“ в главата си, озаглавена “Apollo, Aesculapius and the Poetics of Illness in Ovid’s Metamorphoses” (Williams 2010: 63-92). През 2020 г. е основан нов академичен кръг [Body and Medicine in Latin Poetry](#), чиято споделена цел е именно да осъществи нов подход в изследванията на пресечните точки между медицински език, концепции и теории с римската поезия. На Овидиевата конференция в Рим през 2017 г. “Ovid: Death and Transfiguration” Лоръл Фълкерсън отбеляза в доклада и впоследствие в главата си „Ovidian Pathology, in Love and in Exile“, от сборника от конференцията, че „макар и структурно установени, медицинските мотиви и образи в елегическия корпус на Овидий са получили несъществено внимание за разлика от други метафори“ (Fulkerson 2023: 108). Често из коментарите и анализите на любовно-елегическите поети авторите спорадично отбелязват наличието на медицински език с фрази като „language of medicine“ / „medical imagery“ / „linguaggio medico“ / „terminologia medica“. Както обобщава и проф. Дейвид Лангслоу в пилотното си изследване върху медицинския език в римската поезия „The language of poetry and the language of science: the Latin poets and 'medical Latin““, „въпреки че подобни изолирани бележки са често срещани из модерните коментари, е голяма рядкост да се открият общи и добре разгърнати обобщения относно отношението на самите поети към употребата на специализиран и технически език“ (Langslow 1999: 189). Същевременно, в критическите изследвания авторите често се фокусират върху метафорите *per se* и тяхното метапоетическо значение без да се отклоняват в съпоставителен анализ с извори от античната медицина. Тази линия на анализиране постепенно се изменя в по-скорошните коментари към корпуса с Августова елегия. Съвременните коментатори обръщат все повече внимание на медицинския аспект в определени елегически езикови употреби, тропи, образи,

аналогии, мотиви и т.н. (вж. коментарите на Gaertner 2005; Donnelly, 2022; Rimell 2024). Това задълбочаване в рамките на самите коментари отваря нови възможности за тълкуване и медицински прочити на елегията. Така в последното десетилетие постепенно се оформя ново академично поле за изследване в рамките на римската литература и оттам – в римската любовна елегия и елегическия корпус на Овидий. Настоящата тема се ангажира именно с тези нови интердисциплинарни течения на аналитично мислене в рамките на критическите изследвания на римската литература.

2. Предмет на изследването

Предмет на дисертационния труд е употребата на подбрани мотиви, които в течение на дисертацията се идентифицират като медицински, в римската елегия от Августовата епоха. Зададена по този начин, темата се фокусира върху произведенията на Тибул, Проперций и Овидий и анализира корпус, който се помества в хронологичните рамки между кариерата на Албий Тибул от 50-те години на I в. пр. Хр. нататък и предполагаемата смърт на Овидий в 17 г. Краткото просъществуване на римската любовна елегия като жанрово течение в римската литература прави корпуса особено подходящ за изследване на мотиви, чиито трансформации могат по-ясно и детайлно да се очертаят и различат, когато фокусът е върху такъв кратък период. Дисертацията се занимава конкретно с метафорични изображения, които граничат с медицината като концептуален извор за поетически образи в рамките на големия мотив за любовната болест и нейното лечение.

3. Цели и задачи на дисертационния труд:

Изследването си поставя за цел от една страна да осъществи задълбочен анализ, фокусиран върху диахронното развитие и трансформациите на подбрани мотиви в самата поезия. От друга страна цели и да идентифицира и разкрие същите мотиви като свързани с полето на медицината. Задачите, които кореспондират с тези цели, по-конкретно са:

- ❖ Да се състави първичен корпус с извори, където определени повтарящи се употреби ни насочват към присъствието на устойчив мотив.
- ❖ Да се осъществи опит за систематизирано проучване на отделни поетически мотиви (в това число идеи, образи, тропи) чрез анализ, който се опира върху употребата на

медицински ориентиран език и концепции в конкретните подбрани и изследвани места.

- ❖ Да се предостави нов модел за класификация на някои конвенционални елегически мотиви, като се преосмисли тяхната роля и се установи кохерентна връзка между тях от позицията на античната медицина.
- ❖ Да се преразгледа позицията на римските елесици не само като поети, ангажирани с изобразяването на желанието *per se*, но и с нозологията на сексуалния акт в античната медицина.
- ❖ Да се обогати четенето и тълкуването на медицинската образност в елегическата поезия чрез разкриване на неизследвани понякога метафори и технически език в добре познат и многократно изследван корпус с текстове.
- ❖ Да се преосмислят класическите перспективи в изследванията на елегическите поети, и особено в Овидиевите елегически изследвания, които често странят от медицински интерпретации по отношение на теми и мотиви, пряко или преносно свързани с полето на античната медицина.
- ❖ Да се ангажира с актуалните съвременни течения и въпроси в критическите изследвания на римската литература и особено в Овидиевите изследвания, които поставят все по-задълбочен фокус върху телесността, емоциите и патологията, търсейки пресечни точки между поетическите текстове и древните медицински автори.

4. Обзор на изследванията върху медицинските мотиви в елегическата поезия

Поредица критици и коментатори са посочвали, че медицинската тематика в Августовата любовна елегия присъства в нейния фигуративен език, вероятно по модела на елинистическите поети с техния характерен стремеж към достоверност и реализъм, възпелен в намеса на технически език (Zanker 1987: 124–7; Langslow 1999; Gaertner 2007: 163). Установено е, че тя черпи много от класическия литературен модел на любовната болест в елинистическата литература (Griffiths 1990; Faraone 2006; Rynearson 2009), чийто метафоричен апарат достига творчеството на елесиците като директно влияние от неотерическата поезия и до голяма степен – от загубените елгии на Гал (Tränkle 1960: 22-3; Ross 1975: 67–8; 91; Cairns 1983: 84–8; Henderson 1979: xiii). Основните изследвания, които разясняват систематично рецепцията на ключовия мотив за любовната болест и неговата образност в елегическата поезия, показват, че тропите

взаимодействат интензивно със *sermo amatorius* в комедията от една страна (Preston 1916: 3–14; Fantham 1972: 82–91; Brecke 2023: 52–77), а от друга – установяват диалог със стоическите идеи за любовта (Caston 2006, 2012). Установено е, че употребите на медицински изказ и тропи подплатяват и централния мотив за изгнанието като болест в късните елегии на Овидий. Те правят алюзии с езика на еротичната болест в любовните елегии (Nagle 1980: 61–3; Claassen 1999: 211), но от друга страна съответстват на медицинската образност, характерна за по-ранната философия и консолаторната литература (Gaertner 2007: 13, 160, 163). Съществен пробив в разбирането на крехкостта и болнавостта, присъща на елегическата естетика и нейните соматични тропи, осъществяват изследванията на Алисън Кийт (Keith 1999), която анализира метафориката за слабост в Августовата елегия през перспективата на републиканския реторически език, наситен с физиологична аналогия.

Смята се, че литературният мотив за любовта като болест е първичен спрямо нейния нозологичен еквивалент в медицинската литература. Литературната представа постепенно започва да се асоциира с депресивна форма на мелахолия, която започва да изпъква като обект на научни дискусии едва в ранната императорска епоха, (Wack 1990: 6–7; Beecher, Ciavolella 1990: 39–54; Golden, Toohey 1996: 62). Същевременно, още от Хипократ нататък сексуалният акт (*λαγνεία* / *ἀφροδίσια*) фигурира като важен компонент от здравословния режим и потенциален фактор за физическа вреда. Макар че Хипократовите текстове не реферират експлицитно към връзката *eros-nosos*, все пак те широко дискутират въздействието на сексуалното сношение (McNamara 2016: 317). Тази концептуална връзка далеч предшества хронологично епохата на римската любовна елегия. Още в Платоническата философия любовта е погледната като двойствена и през перспективата на медицината (Plat., *Sym.*, 186c-186e). Поставяйки акцент върху фигурата и езика на лекаря, Платон премества дихотомията между здравата любов и любовта като болест от моралистки в научен контекст (Ciavolella, 1976: 19). Аристотел обяснява произхода и механиката на любовното чувство едновременно като психологическо явление и физиологичен процес. Привличането започва със сетивно възприемане, но в крайна сметка се корени в чувственото желание (Cabello Pino 2012: 40-41). Медико-философската идея, че сексуалният контакт е в своята същност физически долен и вреден е фундаментална и в Лукрециевата доктрина за любовта като форма на физиологичен недъг и болест, изведена в четвърта книга на *De rerum natura*. Тази двойствена концепция за любовта намира отражение не само в концептуален аспект, но и на формално и езиково ниво в елегическата поезия. Джоан

Буут отбелязва, че концептуалните метафори за любовна болест в неотерическата поезия се разпределят в две категории: „чисто метафорична форма без физически проявления“, и „физическа форма“ (Booth 1997: 158). По идентичен начин елегическите репрезентации на любовта се ангажират и с чисто плътската страна на любовта, която до голяма степен провокира асоциации с физическите характеристики на страстта и оттам – с болест и медицина.

5. Уточнения относно методологията

Елегическата поезия има тенденцията да страни от честа употреба на специализирана техническа лексика и болестите генерално се въвеждат косвено и перифрастично. Избягването на медицински термини *sensu proprio*, дори когато темата е всъщност болест, е жанрово обусловено, доколкото медицинският изказ се разполага в по-нисък езиков регистър и намира по-широко приложение в жанрове с по-разговорен характер като комедията, сатирата и епиграмата (Langslow 1999: 191). Обща характеристика на медицинските мотиви в елегически дискурс е тяхната силно метафорична употреба. Една от характеристиките на медицинската метафора в елегията е нейната съзнателно вградена от поетите амбивалентност (Langslow 1999; Santirocco 1979: 233). Така например състоянието на Корина след аборта в *Amores* I. 13 е само имплицитно въведено като болестно, при това в алузия с Тибул (срв. Tib. I. 5. 9). Това генерално отсъствие на ясно разграничими медицински понятия и същевременно ярко присъствие на богатство от медицински метафори създава трудности при интерпретацията. Подобни аспекти довеждат до проблеми в интерпретацията, тъй като медицински идеи, вложени фигуративно в повечето елегически употреби, започват да изглеждат не толкова „медицински“ и в по-голяма степен чисто поетически конструкции.

В този смисъл, когато изследваме медицински ориентирани мотиви, тропи, образи и техния лексикален апарат, можем да вземем предвид двете семантични нива на много от понятията – не само вторичните асоциации и метапоетическа символика, но и първичното, есенциално значение, което според Дънкан Кенеди е по-значимото (Kennedy 1993: 52). Именно в този първичен пласт на значение, в буквализацията на метафората, поставяме фокуса на изследване в настоящата дисертация.

Тъй като темата ни навлиза в неизследвано по систематичен начин поле, се налага настоящият труд да предложи нови методически модели и подходи към

медицинската метафора и мотиви. Това се осъществява по няколко начина. **На първо място** се идентифицират медицински идеи (в това число физиологични, медико-философски, терапевтични и др.) чрез съпоставки между елегическите концептуални метафори и медицинската теоретична мисъл от Хипократовия корпус нататък. Като мост за асоциативно и езиково свързване между елегия и медицина, често се вграждат паралели със стилистични понятия от римската реторика, за които е установено, че съдържат медицински аналогии. **Понякога** се идентифицират медицински езикови конструкции (технически термини, медицински нюанси на значения) чрез интертекстуални съпоставки между конкретни елегически езикови употреби и езика на медицински автори като Корнелий Целз, Скрибоний Ларг и Диоскорид, чиито трудове се датират по-близо до историческия предел на елегическия корпус. Посредством горепосочените нови методически подходи, се идентифицират и селектират конкретни структурни и функционални модели, които съдържат медицински аспекти и формират сложна система от взаимоотношения в рамките на елегическия корпус. Именно тези структурни и функционални модели формират тази мрежа от **медицински мотиви**, която е обект на настоящия труд.

Чрез лексикален анализ и проследяване на междутекстови връзки се прави опит за реконструкция на медицински идеи и смислови нюанси, с навлизане повече в буквалните значения на дадено понятие. От акумулирането, репетитивността и вътрешната динамика на дадено ядро от образи, се оформя мотив въз основа на интертекстуални и контекстови паралели. Този мотив съответно се подлага на изследване чрез интертекстуални и интратекстуални връзки с елегическия корпус от една страна, а от друга – със самия език и теоретичните рамки на античната медицина. Съпоставителен анализ с античната медицина се извежда понякога на абстрактно и феноменологично ниво, друг път – като препратка, в зависимост от конкретиката на изследвания обект. Изложенията на мотивите редуват по-подробен с по-обзорен анализ. Различните проявления на даден мотив са класифицирани въз основа на обща концептуална рамка, извличана както от античните медицински теории, така и от косвеното присъствие на такива в други жанрове, които доказано споделят с елегията медицински алюзии и концепции (например римската комедия и реторика, езикът на Лукреций). По този начин се установява и изолира прогресията на даден мотив по оста болест – лечение в рамките на един авторов корпус или в рамките на целия корпус с Августова елегия.

6. Корпус

Централният корпус обхваща елегиите на Албий Тибул, поместени в първа книга и II. 1– II. 6 от втора книга (Tib.); четирите книги с елегии на Секст Проперций (Prop. I, II, III, IV) и Овидиевият цикъл с елегически произведения, който се състои от:

Heroides / Epistulae; „Героини“ / „Писма на героини“ (Her., I–XXI)

Amores; „Любовни елегии“ в три книги (Am., I, II, III)

Ars amatoria; „Любовно изкуство“ в три книги (Ars., I, II, III)

Remedia amoris; „Средства против любовта“ (Rem.)

Medicamina faciei femineae; „Козметика за женското лице“ (Medicam.)

Fasti; „Фасти“; „Календарът“, шест запазени книги (Fast., I–VI)

Tristia; „Тъги“ в пет книги (Tr., I–V)

Ibis; „Ибис“ (Ib.)

Epistulae ex Ponto; „Писма от Понта“ в четири книги (Pont., I–IV)

Поради липсата на значителен материал, няма да използваме Гал, а основният корпус ще се състои от елегиите на Тибул, Проперций, и Овидий, към които съотнасяме понятията „елегически поети“, „елегици“. Овидий е представителят на Августовата елегия с най-обемно творчество и за разлика от Тибул и Проперций, той разработва нови елегически субжанрове: женска епистоларна елегия – „Героини“; еротична дидактична елегия – „Любовно изкуство“; антиеротична дидактична елегия – „Средства против любовта“; козметична дидактична елегия – „Козметика за женското лице“; етиологично-етнографска елегия – „Фасти“; изгнаническа елегия – „Тъги“ и епистоларна изгнаническа елегия – „Писма от Понта“. В този смисъл неговият корпус предоставя най-удобна възможност за разгръщането и съответно – за проследяването на даден мотив. Поради естеството на темата, която проследява трансформации на медицински ориентирани мотиви, в много случаи акцентът ще пада върху Овидиевата любовна и любовно-дидактическа елегия, както и изгнаническият му цикъл – произведения, ангажирани в по-голяма степен с цялата метафорика на любовната болест. Поради изключително централното място, което епическата поема „Метаморфози“ заема в рамките на Августовата поезия и самия Овидиев корпус, тя ще бъде привеждана в интеретекстуални паралели, доколкото съдържа ключови метапоетически идеи и скрити авторови коментари, които взаимодействат с елегическата естетика на поета.

От **медицинските автори**, които се прилагат като извори в сравнителния анализ между елегически мотиви и медицински теории, се стремим да привеждаме тези които са най-близки хронологично до централния корпус на изследването. Най-близко до елегията в исторически план стоят написването на енциклопедията *Artes*, от която е запазена огромната секция *De medicina* на Корнелий Целз (ок. 14–37 г.), фармакологичният трактат *De materia medica* (Περὶ ὕλης ἰατρικῆς) на Педаний Диоскорид (ок. в 77 г., Beck 2005: xv) и съчинението *Compositiones medicamentorum* на Скрибоний Ларг (ок. 43/44 г, Jocks 2013: 8). Що се касае до авторите, чиито съчинения се датират след смъртта на Овидий в 17 г., те се привеждат повече илюстративно с цел да разяснят еволюцията на определени медицински идеи и теории. Независимо че подходът е анахронистичен, подобни извори ще бъдат привеждани за целите на настоящия труд. Често по-късните спрямо елегическия корпус медицински автори предоставят по-детайлни и разгърнати описания на определени концепции, които в Хипократовия корпус присъстват твърде фрагментарно. Ще се ползваме от тях с цел илюстрация на определени медицински концепции и развитието им в диахронен план.

II. МОТИВЪТ ЗА ЧЕЗНЕЩОТО ТЯЛО

Глава II се фокусира върху елегическия мотив за соматично чезнене чрез изследване на названия и тропи на слабост (пребледняване, изсушаване мършавост, изтощение, стопяване на плътта).

1. Названия за слабост

Символични за елегическия жанр лексеми като *tenuis* / *gracilis* кореспондират с широк семантичен кръг, обвързващ слабостта едновременно с деликатност и стройност, съсухряне и мършавост, немощ и отпадналост, скромност и бедност и др. (OLD s.v.; TLL s.v. 2130 22-26); *macer* / *macritudo* / *macies* попада в по-разграничима категория на латинските понятия за слабост като екстремално състояние (OLD: s.v. *macies*). Понятието може да бележи този тип изпостаяване на тялото при животни и хора, който придава нездравословен вид или е следствие от изтощителна болест (TLL s.v. *macies* 18, 19).

2. Елинистически модели на мотива

Мотивът за слабеещото тяло на влюбения намира пряка илюстрация в своите елинистическата поезия на Калимах и Теокрит, където еротичното чезнене се проявява като топос в изобразяването на любовното страдание и често се въвежда с идиоми за „кожа и кости“. Елинистически образи като тези синтезират въздействието на страстта, както и Калимаховите естетически принципи за стилистична миниатюрност, стройност и стегнатост.

3. Медицински корелации на антитезата слабост – пълнота

Прегледът ни върху медицинските аспекти на антитезата слабост–пълнота обвързва поетическите употреби на същата антитеза с теоретичната рамка на древната физиология. Медицинската традиция систематично асоциира затлъстяването със стерилност и отсъствие на сетивност. Това е видимо в научната проза на Аристотел (e.g. GA., 725 b25-32; HA., 583a 4-10), в Хипократов контекст (e.g. Hipp., Aer. 21), както и по-късно в енциклопедията на Плиний Стари (e.g. Plin., HN, XI. 200, 212, 213). Обратно, слабеещото тяло до голяма степен се асоциира буквално с последиците от самия полов акт, които Хипократовите автори описват с лексика за „изсушаване“, „слабеене“ и

„изправане“ (e. g. Hipp., Int., 13; Vict., II. 58) и по-късно Гален увърждава тази концепция (e. g. San. Tu., III. 11). В тази част на главата поетическата идея, че любовта превръща жертвата си в мършаво създание, пресушавайки неговите живителни сокове (видима още в Alcaeus. Fr. 347), се преразглежда като отражение на древните физиологични и медицински теории.

4. Реторически аспекти на слабостта

Корелациите на антитезата слабост – затлъстяване в античната физиологическо-медицинска мисъл взаимодействат с медицински нюансирания език на стилистичните реторически дебати в републикански контекст, върху което се спираме в тази част. Една от групите негативни епитети в рамките на спора между атицизъм и азианизъм се фокусира върху идеи за слабеене (*ieiunitas, tenuitas, exilitas, macies* и др.). Тъй като атическото красноречие, доведено до крайност, се квалифицира като „мършаво“, „хилаво“ и „кекаво“ (e. g. Cic., Brut., 284; Tac., Dial., 21. 1; Quint., IO., II. 4. 9), то често се обяснява като резултат от строга диета – пост и глад (Cic., Brut., 285: *ieiunitatem*, Tac., Dial., 23.3: *illam...sanitatem non firmitate, sed ieiunio*). Същевременно разполагаме със сведения, че атически оратори като Калв действително са се подлагали на строг хранителен режим и сексуално въздържание с цел съхранение на мъжествените сили, нужни за употребата на тялото и гласа в декламацията (Plin., NH., XXXIV. 166). Така техническите епитети в рамките на опозицията слабост–пълнота могат да се интерпретират и буквално – като отражение на аскетичен ораторски режим. Съдейки по тези източници и медицинските аспекти на ораторския режим и диета (e.g. Quint., IO., XI. 3. 119), достигаме до изводи, че слабостта се възприема от атицистите не просто като стилистична цел, но и съвсем буквално – като предпоставка за здравословното състояние на декламиращия, неговата фалическа мощ и потентност, възплътени в тренирането и употребата на гласа (*cura vocis*). Така установяваме, че реторическият модел за телесна крехкост, разработен от елегичите във фигури на слабеене, действително е преработена версия на атическата стилистика (Keith 1999), но от друга страна и драматизация на самия ораторски режим.

5. *Pallor et macies* като симптоми в елегическата поезия

Проперций и Овидий драматизират бледността и отслабването като преки телесни последици от фрустрирана страст, намесвайки реалистични ситуационни

мотиви като безсънието, любовната служба и нощните серенади, които буквално изтощават и изгъняват телата на влюбените (Prop. I. 5. 19-22; IV. 3. 27-8; Ars., I. 735 и др.). В тази част установяваме, че бледност и отслабване (*pallor et macies*) често и повторяемо се явяват като стандартна двойка симптоми, подсказвайки следване на конвенция (e.g. Prop. I. 5. 19-22; IV. 3. 27-8; Ars., I. 723-730; Met., IX. 535-6; Her., XI. 27-30; Her., XXI. 215-220). Подобна подредба в медицински контекст откриваме по-късно в гинекологичния трактат на Соран Ефески, който изброява същите симптоми като последици от физиологичното въздействие на сношението (Sor., Gyn., I. 7.30). И трите прилагателни, квалифициращи болнавите тела на влюбените в Соран, се припокриват концептуално и лексикално с някои от ключовите симптоми на любовното страдание в елегията (*pallor, languor, macies*). Следователно симптомите функционират едновременно като символ на елегическата конвенция, но и буквално – като телесен маркер и последица от похотта от гледна точка на медицината. Това се потвърждава при анализа ни върху *Epistulae ex Ponto* I.10, където любовната болест и същата симптоматика са преразгледани като обективни усложнения от вино, пиршества и похот от самия Овидий. Назад, в любовен контекст мотивът за слабостта функционира като фигура, благодарение на която елегиците хиперболизират фалическата мощ и издръжливост, въплътена в сексуално наситени лексеми *artus, vires, nervi, latus* (Prop. II. 22. 21-4; Ov., Am., II. 10). В допълнение към Проперциевата трактовка, в *Amores* II. 10 Овидий преобръща цялата медицинска и Лукрециева концепция за секса като патогенен фактор (DRN., IV. 1121, Cels., Med., I. 1. 4).

6. Еротичното изтощение

На второ място се разглеждат елегическите аспекти на телесно изтощение като категории, обусловени от същия мотив. Тук проучваме взаимодействието между болестотворните проекции на страстта и елегическите тропи на изтощение (понятия като *languor* и епитети като *languidus, fessus, lassus*). Първо привеждаме медицински извори, въз основа на които установяваме, че изтощението се възприема като вид усложнение в медицински контекст (κόλος). То може да бъде отключено от множество физически фактори, сред които ненавременната употреба на сношението изпъква като *locus communis* (Arist., GA, 725b; Hipp., Genit., I. 1; Gal., San. Tu., III. 11; Aet., LM., III. 6. 13). Тази концепция предоставя фундаментален медицински модел при нашето

тълкуване на мотива за омаломощеното тяло в елегическата поезия. Разграничаваме три елегически аспекта на изтощение: обценен, болестен и творчески.

6.1 *Languor turpis*

Languor често описва състояние на приятно и същевременно болезнено изтощение след сексуален акт (Prop. I. 13. 15-16; Prop. II. 22a. 25-8; Am. II. 10. 35-6; Ars., II. 692), ето защо уморените тела в римската любовна елегия често стават повод за подозрения в изневери (e.g. Tib. I. 9.55-6; Prop. I. 3.37-38; Ov., Am. III. 7. 79-80).

6.2. Болестен *languor*

Същевременно *languor* изпъква като *locus communis* в трите класически наратива за чума и мор в римската поезия (Lucr., DRN., VI; Verg., Georg., IV; Met., VII) и подобни употреби вдъхновяват Овидий във втора книга на „Любовното изкуство“ (II. 315-336), където поетът вражда образа на болестното изтощение в топоса за болестта на *puella*. Сливането между обценения и болестния модел на страстта се очертава в двусмислените употреби на *languor*. Анализът на неговите елегическите проекции демонстрира, че много често фигурите на чезнене и изтощение стоят на границата между метафориката на болестта и буквализма на похотта.

6.3 Творческо изтощение

От друга страна колебанието между еротично или творческо изтощение се подчертава чрез метафори за соматично страдание (e. g. Овидиевата импотентност в *Amores* III. 7 и *renuntiatio* в III. 11) и постепенната намеса на мотива за *medicina amoris* към края на колекциите.

7. Любовна страст и кости

Мотивът за любовното чезнене и мършавостта се разгръща в поетическите употреби на костите и костните структури като символична локализация за морбидна похот. Този въпрос е централен в съответната подглава, която също потвърждава медико-физиологичната връзка между елегическа образност за кости, костен мозък, слабеене, изтощаване и любов.

7.1 Миелогенетична теория

Античната физиология и медицина демонстрират как **костите и гръбначният мозък** непрекъснато се асоциират с мъжкото семе и идеи за възпроизводство. Научната

концепция за доминантната роля на мозъка във виталните телесни функции предопределя ключовата и божествена природа на главата и гръбначния мозък като сперматогенетични органи. Още от Хипократовия корпус въздействието на сношенията се обобщава като вредно и изсушаващо директно областта на гръбнака и мозъчните структури в него – (e. g. Hipp., Int., 13).

7.2 Кости и *medulla* в римски поетически контекст

Елегическите поети утвърждават мястото на *medulla* като еротична локация, ангажирайки се едновременно с литературната конвенция и с древните теории за физиологичното място на страстта и семенната течност (Rosenmeyer 1999). Подобни корелации присъстват в Проперций (II. 12; III. 16), в чието творчество идеи за измършавяване, преbledняване, обезкървяване и изсушена *medulla* функционират в синергична съвместимост с древната медицинска представа за сексуално омаломощаване и убеждението, че сексът може да бъде патогенен фактор. При анализа върху трансформациите на същия образ в Овидиевия елегически корпус, извеждаме съпоставки с неотерически модели и установяваме паралели между изображенията на страстта като лакома и поглъщаща сила в Катул и Овидий. Взаимодействието между поезия и физиология се разкрива и в Овидиевите визуализации на костния мозък като основен център за перцепция на женската наслада. Достигаме до извода, че Овидиевото предпочитание към феминизация на *medulla*, вероятно се корени в цялостната склонност на поета да размишлява върху въпроса за женската наслада (вж. Met. III. 314-335).

8. *Tabes*

Анализът върху употребата на *tabes*, *tabescere* и производни глаголи отново цели да илюстрира синтеза между медицински и поетически дискурс в контекста на любовното чезнене. Понятието предава специфична форма на „телесно чезнене“, „залиняване, причинено от изтощителна болест“, както и самата болест, която води до това (OLD s.v. 1 a, b). Семантичната група обозначава както разложителния и атрофичен ефект от болести като туберкулозата, така и еротичното телесно линеене. При съпоставка с гръцкия еквивалент на *tabe*- семантичното ядро на τήκομαι – установяваме, че понятието заема емблематично място в еротичната метафорика, както и в медицинската представа за разложителния и атрофичен ефект от болести като туберкулозата и въздействието на половите сношения върху тялото още в

Хипократовия корпус. Въз основа на интертекстуални съпоставки, установяваме, че в Овидиевото творчество семантичното ядро *tabe-* препраща към целия семантичен спектър на абстрактното понятие: едновременно към идеи за болестно чезнене, разложение и втечняване. Това се наблюдава както в мотива за чезнешото тяло, характеризиращ соматичната природа на любовното страдание като стопяване на плътта, така и в изгнаническите елегии, където *tabidus* придава болестни параметри в изобразяването на психологически абстракции като угризения, тревога и вина.

III. ХРАНА, ДИЕТЕТИКА И СЪН В ЕЛЕГИЧЕСКАТА ПОЕЗИЯ

Трета глава изследва проекции на витални процеси като хранене и сън в рамките на елегическия корпус, търсейки паралели с античната медицинска диететика. Подредбата на двете части се опира върху причинно-следствения модел в древната физиологична мисъл и диететика, според който сънят е пряко последствие от процеса на хранене.

1. Елегически етикет и употреба на храната

В първата част на главата анализираме медицинските употреби на виното и храната в елегията, изхождайки от парадигматичното отсъствие на гастрономическа тематика в рамките на елегическия жанр. Отсъствието на подобни тематични гнезда се обяснява с нисшестоящата им позиция в йерархичната система на античните жанрове (Gowers 1993: 22). Храната, апетитът и чревоугодничеството изпъкват като стандартни теми в атическата комедия, римската комедия и сатирата, но жанровата висота на елегията и лириката се фокусира върху пиенето и симпотичната тематика, съзнателно пропускайки храната (Griffin 1985: 82).

2. Медицински употреби на виното и храната в елегията

2.1 Вино и еротична терапия

Изложението ни върху елегическата употреба на виното извежда припокривания с неговите медицински характеристики. Виното е едновременно подбудител и сопориферен лек срещу любовното желание. Понякога то е привличано като афродизиак, друг път – като антафродизиак и *remedium amoris*. Този подход е видим у Проперций, който композира цяла елегия, в която Бакх е призован като *medicus amoris* (III.17). Анализирайки мястото на виното в Овидиевия дидактичен контекст, отново установяваме, че то възприема формата на прагматично използван *pharmacop* – афродизиак под формата на напитка, но същевременно общодостъпно средство за „парализиране“ на сетивата, анафродизиак. Поетическите вариации върху този мотив се припокриват с данните за виното в античната диететика и фармакология, където двойствеността му също е обект на дискусии.

2.2 Вино и терапия в изгнание

На второ място анализираме проекциите на виното в изгнаническия цикъл на Овидий, където наблюдаваме как традиционните любовно-елегически проявления на

напитката като афродизиак често се крият под привидната форма на терапевтично средство.

3. Любовна страст и храна

Тази част се концентрира върху ролята на храната в Овидиевата елегическа естетика и оттам изложението се разгръща в съпоставителен анализ между Овидиевия хранителен режим в *Ars* и *Remedia* с медицинските данни за храните, препоръчани от поета в ролята на лекар.

3.1 Диетата на Корининия папагал в *Amores* II. 6

Като програмна илюстрация на съотношението между елегически *decorum* и контекст „диета“ привеждаме кратките подробности за здравословния живот на Корининия папагал в *Amores* II.6. Оскъдните детайли за диетата на птицата демонстрират програмната пестеливост на самия жанр, неговата Калимахова миниатюрност и простота.

3.2 Елегическа диета и реторическа диета

Необичайната намеса на медицински разговор за храната в елегията на Овидий взаимодейства с влиятелната рецепция на медицински изказ и нюанси на диететика в античните дискусии за стил и метафори за хранене в римската реторика, което дискутираме в тази подглава.

3.3 Овидиеви афродизиаци

Овидиевите откъси върху употребата на афродизиаци в *Ars* II (415–423) и включването на режим с анафродизиаци в края на *Remedia* (795–802) ни предоставя рядка възможност да проучим и съпоставим препоръчаните храни с данните за тях в античната фармакология и медицинска литература. Въз основа на съпоставителен анализ откриваме припокривания на ниво лексикална употреба, подредба и контекст, между терапевтичната диета на елегическата любов и терапевтичните мерки при хиперсексуални разстройства, посочени в поредица от автори. Сред тях най-близък до поета във времево отношение е Целз, чийто очерк върху лечението при неволево отделяне на семе се припокрива с Овидиевите съвети в рамките на *Ars* и *Remedia*. От друга страна, този дискурс на диететика е предопределен от стратегическата трансформацията на любовната елегия във форма на дидактика в *Ars* и *Remedia*. Съветите отразяват реформираната позиция на поета, който разтегля експертизата си на

poeta doctus в амбицията за медицинска прецизност. Така поетът влага илюзия за съвършена медицинска осведоменост, предлагайки на своите „пациенти“ и пародия на възстановителна диета в края на предписанията си – мястото, където стоят детайлите за лечебна диета и в самата медицинска литература.

4. Елегическа инсомния

4.1 Медицински аспекти на съня и неговите отклонения; 4.2 Сънят и храната като компоненти от здравословния режим

В края на трета глава правим по-задълбочено изследване на антитезата сън–безсъние. Тъй като храната и сънят са взаимно обусловени в античната физиология (Hipp., Vict., II. 60; Arist., De somn., III, 456b), детайли относно двата процеса формират клиничната картина на пациента в античната медицинска мисъл (Thumiger 2017: 174–184). Тук установяваме как изображения на храна и сън често са паралелни и в творчеството на Овидий.

4.3 Литературни модели на мотива за безсънието

Поглеждайки назад към литературните корени на безсънието, установяваме, че елегическата рецепция на мотива обединява идеи за интелектуално бодърстване по елинистически маниер (*ἀγρυπνία*) с идеи за еротика по неотерически модел (Catull., 50). Калимаховата епиграма Callim., AP., IX. 507, оформена като литературна рецензия на Аратовите „Феномени“, упражнява съществено влияние върху творчеството на римските поети от I в. пр. Хр. нататък, тъй като много от тях четат и превеждат Арат и впоследствие разработват неговата идея за поетическо безсъние, както е видимо във фрагмент от Цина (Cinna fr. 11) и по-късно в предговора на Лукреций (Lucr., DRN., I. 140–145). Оттам бодърстването започва да придобива двойственост, символизирайки вече както въздействието на любовта, така и интелектуалния труд на поета.

4.4 Елегията – бодърствена песен, *carmen vigilatum*

За да разясним характерното размиване на границите между бодърстващия влюбен и бодърстващия поет, се спираме върху адаптацията на мотива за лукубрацията в елегически контекст и начина, по който Овидий разтегля тази конвенция, причислявайки елегията към традицията на бодърствените произведения (*carmen vigilatum*). Паралели между безсъние и грижа се извеждат в литературните репрезентации на интелектуалното бодърстване/лукубрация (*labor et vigilia*) още в

елинистическата поезия (Callim., AP., IX. 507), оттам – в елегическата поезия, но и в самата медицинска литература, където безсънието, заедно с тревожността, се виждат като паралелни фактори за слабеене (Cels., Med., Prooem. 5-7; I. 3.15-16). Тези паралели ни предоставят обяснение защо Проперций и Овидий често изграждат косвени връзки между мотива за безсънието на влюбените и мотива за изпосталяването на телата им.

4. 5 Еротична инсомния и трески

В тази подглава извеждаме концептуални връзки между елегическия мотив за инсомнията и репрезентациите на страстта с алюзии за горещина и треска. Корелации между безсъние и трескаво състояние наблюдаваме както в елегическата образност (Prop. III. 7; Ov., Am., I. 2; Tr., IV. 3), така и в медицинската литература още от Хипократовия корпус (e.g. Coac. 487) до Гален и по-нататък (Mattern 2008: 135-6).

4. 6 Безсъние и безапетитие

Инсомнията и загубата на апетит изпъкват като елегически отрицания на съществени витални процеси. Пряко отражение на физиологичната идея за връзката между двете откриваме в клиничния профил на определени Овидиеви герои и в изнанически контекст (Her., XI. 28-29; Tr., III. 8. 27-8; Pont., I. 10. 20-23).

4. 7 Терапевтичният сън

Безсънието се разяснява като болестен симптом и медицински мотив в опозицията си с терапевтичните аспекти на съня. В края на главата илюстрираме това чрез преглед върху епическите параметри за здравословен сън в „Метаморфози“, където образи на покой функционират в антитези с елегическата инсомния. Съблечен от еротични намигвания, сънят финализира и списъка с терапевтични дейности в *Remedia amoris*. Поднесен под формата на ленива почивка, сънят в този контекст се завръща към общочовешките си параметри и здравословните си аспекти. Овидий подчертава това чрез намесата на алегория за сънотворно изцеление, скрито в персонафикацията на *Lethaeus Amor*.

IV. ЛЮБОВНА СТРАСТ, АПЕТИТ И ПРЕСИЩАНЕ

Глава IV изследва взаимодействието между елегическа любов и апетит по оста на мотива за любовна болест. Цялата глава поглежда към елегическата наратология на страстта като мрежа от изображения на храносмилателни реакции, които характеризират динамиката на любовта като соматично преживяване.

1. Елегическа анорексия

1.1 Анорексия и еротична болест

Първата част на главата проследява мотива за еротичното безапетитие и неговата постепенна трансформация в соматика на погнусата. Литературни модели за патологична реакция към храната и анорексично поведение откриваме в портрета на влюбената Федра в „Иполит“ (Eur., Hipp., 274–7) и този епизод постепенно се превръща в елемент от литературната конвенция за изобразяване на фрустрирана страст (Plut., Demetr., 38. 2). Мотивът за безапетитието на влюбените логически кореспондира със самата проекция на любовната болест като трескаво състояние (e.g. Cels., Med., II. 3. 3, II. 4. 4, II. 8. 4). Лукреций установява поетически модел на концептуално сливане между образи на апетит, жажда и похот в римската литература (DRN., IV., 858-876), които Овидий разработва особено отличително за дидактическите цели на *Remedia amoris*, където образност на глад и жажда маркира Овидиевия клиничен профил на фрустрираните влюбени.

1.2 Анорексия и сексуални девиации

При сравнение с медицинската литература, отново откриваме размиване на граници между апетит за храна и сношение. Това е видимо в рамките на древните дискусии относно сексуални разстройства като сатириазата (Aret., SA., II. 12; Cael., Aug., CP., III. 18). Медицинската теория често прави аналогии между храната и секса, тъй като античната физиологична идея разглежда самата семенна течност като остатъчен продукт от храносмилателния процес. Така поредица медицински автори като Руф, Гален и Целий Аврелиан схващат сексуалната фрустрация и ненавременно въздържание като сериозен фактор за отключване на анорексичен тип поведение и диспепсия (Gal., Loc. Aff., VI.5).

1.3 Еротична анорексия и топосът за „любов вместо храна“

Стандартният елегически образ на любовно безапетитие е мотив, който прави алюзия към описанията на девиантното поведение на *amatores* в комедията. В Плавтовите драми любовта експлицитно се приравнява към храната и оттам възникват игриви метафори за любовното желание като заместител на храненето (*amor pro cibo*) и загубата на апетит като симптом на любовната болест (е. г. Plaut., Merc., 744-5). При тези обстоятелства телесните проявления на апетита в елегическата поезия парадоксално се проектират в неестествената фиксация и „гледа“ на влюбения по обекта на любовта му, който става съществен заместител на храната.

1. 4 Банкет, храна и сексуален апетит

Ето защо елегическите угощения парадоксално се оказват парад на фрустрираното желание, класическо изтезание за *exclusus amator*, чиято *puella* се оказва същинският фокус на трапезата и на неговия глад. Тази преобърнатата ос между сексуален нагон и апетит е особено видима в поведението на Парис в *Heroides XVI* (215-234), което подлагаме на анализ. Тясно свързана с мотива за еротична анорексия и лакома страст е елегическата емациация. Наблюдаваме как двете често функционират синергично и се поднасят чрез технически понятия, внушаващи идеи за храносмилателно очистване в традиционните образи на слабеене и загуба на тегло (Ov., Am., I. 6. 3-6; Her. XI. 27-8; Pont. I. 10).

2. От анорексия към погнуса от пресищане

Втората част на четвърта глава се фокусира върху взаимодействието между еротично преживяване и апетит по оста на любовното лечение.

2. 1 Пресищане и стомашно отвращение

В тази подглава проследяваме как Овидий на първо място изобразява трансформацията и пропаданата на страстта във форма на отвращение в хронологията на елегическата любов. Безапетитието на влюбените постепенно се изменя в усещане за пресищане. Овидий подчертава това развитие чрез системна употреба на непривична за жанра храносмилателна метафорика и медицински алюзии за стомашно раздразнение. Като повратен момент в прехода между елегическа сладост и терапевтична горчивина, между сладка болест и горчива медицина, разграничаваме аналогията между достъпна любов и предозиране с *dulcis esca* в *Amores* II. 19. Присъствието на това изображение в

самия център на колекцията с любовни елегии бележи символично точката на творческо пресищане като храносмилателна реакция.

2. 2 Елегическа сладост – *Dulcis cibus et elegia dulcis*

Впоследствие интерпретираме как този нов сатиричен образ на любовта изпъква като поливалентна алюзия към медицинските и реторическите аспекти на дихотомията сладост – горчивина. Тук демонстрираме и как образът на сладката храна взаимодейства с Овидиевата дидактична концепция за страстта като умело балансирана смес от нездравословна сладост и полезна горчивина. Привеждайки съпоставки с античните медицински, реторически и жанрови концепции за *dulcedo* и въздействието на сладостта върху сетивата, показваме, че идеята за балансиран вкус участва в Овидиевата рецепта за здравословна любов.

2. 3 Елегическа горчивина – *Elegia dulcis et medicina amara*

В следващата подглава се спираме именно върху поетическите образи на горчивина в рамките на елегическия цикъл. Тук извеждаме паралели със свойствата на горчивите храни и на „горчивото“ в античната научна мисъл (Totelin 2018: 60-71), за да покажем как намесата на мотива за *remedium amoris* е съпътствана именно от образи на лечебна горчивина. Привличането на Лукрециевия мотив за горчиво лекарство в елегията подчертава прехода към възстановителната фаза, когато обесивната „болест“ трябва да се подложи на различни методи за евакуация и радикални лечения.

2. 4 Елегически терапии – между въздържание и пресищане

Анализът върху елегическата терапия на любовта показва, че в *Remedia amoris* Овидий разработва противоречива и еkleктична система от медицински алюзии за лечения, които се колебаят между терапевтично въздържание и пресищане. Налагането на лечебен глад и жажда установява интеретекстуални връзки с проекциите на елегическата любов и Лукрециевите алегии за неутолима страст, както и интратекстуални връзки със самите елегически репрезентации на влюбените като гладни и жадни страдалци. На втори план то взаимодейства и с идеята, че любовта се манифестира като трескаво състояние и съответно се лекува като инфекциозна треска, което установяваме при паралели с Целз. Тази перспектива се синхронизира и с Овидиевите аналогии между любов и епидемична зараза.

2. 5 Терапевтичната погнуса от пресищане – *fastidium amoris*

Фокусирайки се още върху естетическите аспекти на погнусата (Miller 1997: 119; Korsmeyer 2011: 50), интерпретираме Овидиевите предписания за терапевтична погнуса, като амалгама от психологическа лечебна практика и култивация на соматично раздразнение. Елиминацията на „любовния патоген“ провокира *praeceptor amoris* да търси телесни проекции на погнусата. В съответствие с тази новоутвърдената дидактика за „посяване на отвращение“ по Лукрециев модел, неговият психосоматичен ефект е въведен чрез необичайно прозаичен и медицински нюансиран глагол като *inacesco* (Rem. 307), който отново препраща към стомашно раздразнение.

2. 6 Погнуса и евакуация – *Copia tollat amorem*

В края на главата наблюдаваме как тази аверсивна практика за елиминация на страстта стои в противоречие със самите елегически и Лукрециевите мотиви за жажда, проповядвайки, че любовта **може да се излекува** посредством актове на нагълтане и пресищане. Овидиевият образ на изгарящата жажда в *Remedia* (353) преработва елегическия мотив за жаждата като алегория на незадоволимо сексуално желание (e.g. Prop. II. 17) и взаимодейства интензивно с Лукрециевите картини на жадните влюбени (DRN., IV) и поведението на покосените от чума (VI.,1169-76). При съпоставка с медицинската литература отново установяваме припокривания, но и несъответствия между клиничния профил на страдащите от сексуални разстройства, Лукрециевите и Овидиевите изображения. Неспособността за самоконтрол върху телесните течности, характерна за Лукрециевата представа и страдащите от сатириаза в медицинската литература, контрастира с предложената от Овидий автотерапия чрез контролирана евакуация на течността и страстта. Наблюденията ни в тази секция довеждат до извода, че терапията на Овидий се синхронизира с цялостната елегическа представа за любовта като емоция, която преминава през сетивата, както и с идеята на настоящата глава, че страстта преминава от фаза на незадоволеност и безапетитие във фаза на финално удовлетворение и пресищане, преживяно като стомашна погнуса. Това се потвърждава в края на главата. В епизода с експресивното изобразяване на женската тоалетка в *Remedia* (351-6) като извор на погнуса поетът намесва необичайно прозаични и медицински понятия като *nausea* и *stomachus*, сливайки козметичен дискурс с медицински изказ. Чрез насищане с образи на смесени, отровни, мазни, течни, топли и зловонни вещества поетът цели буквално да предизвика *nausea*. Щедрата намеса на подобни изображения и цялостният контекст на гадене в края на откъса ни връщат към

първичната и фундаментална идея на цялата поема – Овидий е лекар, който лекува и тук той поднася лаксативни и очистващи *medicamina*. Така в самия край на главата стратегията на поета внушава буквалната идея за пургативно лечение.

V. ГИНЕКОЛОГИЧНИ МОТИВИ В ЕЛЕГИЧЕСКАТА ПОЕЗИЯ: БРЕМЕННОСТ, АБОРТ И РАЖДАНЕ

Глава пет отмества фокуса към гинекологичната тематика в елегическата поезия, за да изведе женска перспектива в патологията и физиологията на страстта. Първата част извежда обобщения относно мястото на бременността и раждането в елегическата естетика и мотивите, обвързани с тези теми.

1. Раждането и родилните мъки – епическа матрица

От жанрова гледна точка забременяването, раждането и майчинството изпъкват като обекти на епоса и трагедията и тук достигахме до извода, че те функционират като антиелегически компоненти. Теми като раждане и майчинство са важен компонент в епическата поетика и наратология на „Метаморфози“. Родилният процес присъства там като женско копие на епически героизъм (Logaux 1995: 29). Отсъствието му от любовноелегическата тематика е форма на отрицание спрямо женската епическа *militia*, вградена в метафориката на раждането. Елегията се занимава с *militia amoris* вместо с *militia laboris*. В любовните си елегии Проперций и Овидий дефинират и стесняват своя читателски кръг (Prop. I. 7.13, срв. Ov., Am., II. 1. 5-6). Овидий ограничава женския си кръг от читателки в спецификации като *virgo et puella*, като по този начин изключва порядъчните майки в лицето на матроните от своя прелъстителен дискурс (e.g. Ars., I. 31-4).

2. Раждане, мъжка бременност и елегически *labor*

Чрез преглед върху контекстуалните употреби на лексеми като *labor*, установяваме, че вместо раждане, понятието характеризира мъчителния творчески труд на поетите като форма на родилни мъки. Широкото присъствие на тази концептуална метафора в творчеството на Проперций и Овидий (e.g. Prop. IV.1; Ov., Tr. I. 1; I. 7; III.1.57; Pont., I. 1. 21–2; IV. 5. 29) демонстрира как поетите си присвояват женски роли, за да установят претенция за авторство, бащинство и майчинство над своите трудове (Leitao 2012: 143). Вместо раждане или родилни мъки, понятия като *labor* категоризират целия труд и усърдие, вложен в преследването и постигането на еротичните цели. Раждането и майчинството в елегическата символика са подложени на метаморфоза от физически/родилен *labor* и *πόνος* в поетическа бременност. За да утвърдят своята

доминация над креативния процес и неговия продукт, поетите изземат женските роли от полагащото им се място и влизат в ролята на майки. За разлика от авторите, елегическите *puellae* никога не влизат в тези изконно женски роли. Те са замразени в архетипа на девицата или прелъстителката и тяхната хипотетична бременност, раждане или майчинство е трансгресия отвъд установения еротичен ред на елегията.

3. Раждане и бременност – женска елегическа перспектива

Чрез сравнение с гинекологични трактати от Хипократовия корпус и съчинението на Соран, установяваме, че елегическата поезия извежда на преден план женската сексуална наслада, лишавайки я от медицински конотации с фертилитет и репродукция. Тази перспектива преобръща традиционните медицински концепции за секса, бременността и раждането като естествени механизми за лечение на гинекологични страдания (Hipp., Mul., I. 1; Hipp., Virg.; Arthur-Katz 1989: 171). Тази концепция донякъде изключва темата за женския сексуален апетит и удоволствие от целия медицински разговор. Обратно, елегическите поети идеализират женското сексуално желание, лишавайки го от всякакви конотации с фертилитет и репродукция. Целта на елегическата страст за жената, не е забременяване и раждане, а постигане на свършена сексуална наслада (e. g. Prop. II. 25.21, Ars., II. 727-8).

Вместо метод за лечение, в Августовата елегия бременността и раждането възприемат болестотворната форма на недъг. Тъй като женското тяло и неговите фрагменти възплъщават метапоетически цялата елегантна и стройна стилистика на жанра, бременността се негативизира в програмни антиелегически понятия, които препращат към анти-Калимахова естетика, епоса и трагедията, като тези от семантичното ядро на *tum-*, *turgidus* и *pondus*. Набъбващата бременност стои в опозиция с плоския корем и стегнато тяло на елегически свършената Корина в *Amores* I.5 (21: *planus venter*). Корина и нейните *membra* са възплъщение на идеалния елегически стил и в тази връзка бременността загрозява не просто женското цяло, но и цялата стилистика. В трета книга на „Любовното изкуство“ например, раждането е преразгледано като допълнителен фактор за стареене. Идеята е подплатена с иновативна Овидиева аналогия между раждане и жътва (Ars., III. 81-2: *partus faciunt breviora iuventae / tempora: continua messe senescit ager*). Същата аналогия привежда и Соран, който вмъква конотации между похабяването на жената и земята наред съветите си относно правилната лактация (Sor., Gyn., II. 18).

4. Гинекологични мотиви – бременност, аборт и раждане в писмото на Канака до Макарей: анализ на *Heroides XI*

Втората част на главата изследва детайлно проекциите на бременността, аборта и раждането в писмото на Канака до Макарей в *Heroides XI*, извеждайки паралели с научната мисъл в полето на гинекологията. На фона на общите наблюдения от първата част на пета глава извеждаме разгърнат анализ върху *Heroides XI*. По отношение на наситеността си с гинекологична тематика елегията предоставя възможност за установяване на пресечни точки между елегическите изображения на бременността, аборта, раждането на Канака с античната медицинска перспектива относно тези процеси.

4.1 *Canace amans* – елегически портрет, 4.2. *morbis amatorius* и любовни симптоми

В описанието на любовното си страдание Канака щрихира портрета на неопитна и емоционално объркана девойка, която същевременно поддържа симптомите си в съответствие с литературната конвенция и с каталога на Овидий за соматичните белези на любовта в първа книга на „Любовното изкуство“ (729-735). *Indocta Canace* се оказва *docta* в литературната парадигма на любовното страдание.

4.3 Болестта на Канака и болестта на Федра – опит за поетически паралели, 4.4 Симптомите на любовта – Федра и Канака

Като литературни модели извеждаме образите на Еврипидовата и Овидиевата Федра (*Heroides IV*). Оттам разкриваме как поредица компоненти (симптоматика, поведение, ситуационни мотиви като намесите на дойките) обвързват интертекстуално състоянието на Овидиевата Канака с болестта Федра в „Иполит“, докато портретът на Овидиевата Федра функционира като нейна елегическа противоположност.

4.5 *Canace gravida* – портретът на бременната Канака

Чрез съпоставителен анализ с гинекологични сведения у Аристотел, Соран и Плиний Стари разкриваме как в описанието на страдащата Канака Овидий слива конвенционалните белези на любовта със симптомите на начеваща бременност, сътворявайки по този начин иновативен в жанра портрет на влюбена-болна-бременна елегическа *puella*.

4.6 Абортът на Канака

Фокусирайки се впоследствие върху описанието на аборта, съпоставяме епизода с Овидиевия диптих върху аборта на Корина в *Amores* II. 13, II. 14. Оттам заключаваме, че за разлика от двете елегии, където абортът е поднесен в стряскаща военна метафорика и е силно хиперболизиран, в *Heroides* XI Овидий описва действията на дойката чрез традиционните глаголи за аборт в техническата и медицинската литература, в това число и в Хипократовата клетва. Наред с това откриваме паралели в персонифицираното изобразяване на фетуса като борбен воин и Хипократовите концепции за бебето в утробата.

4.7 *Canace parturiens* – Раждането на Канака

Прехвърляйки се към епизода с раждането на Канака, откриваме, че макар и перифрастично въвеждани, Овидиевите фрази за гестационни периоди съвпадат със сведенията в научната литература. При анализа върху сцената с трудното раждане на Канака отбелязваме как Овидий психологизира епизода и го лишава от божествени и епически конотации, намесвайки като антагонисти на родилката фигурата на дойката заедно с персофикациите на нейната трагическа вина и страхове. Поставайки кризата в контекста на дискусиите за трудно раждане у Соран, установяваме, че поредица от соматични и психологически характеристики сближават героинята с клиничия профил на страдащите от дистокия жени. Въз основа на всички тези наблюдения и съпоставки можем да заключим, че анализът ни върху *Heroides* XI до голяма степен извежда на преден план присъствието на поредица непроучвани гинекологични концепции в ранното творчество на Овидий.

4.8. Канака между Елегията и Трагедията

Както е отбелязано в някои ключови изследвания, трагедията е основният жанр, който се занимава с гинекологична тематика в античната литература (Hall 2006). Можем да предположим, че цялостното присъствие на гинекологичен детайл в тази елегия е продиктувано от стратегията на поета да експериментира с една антиелегическа и трагическа по същество тема като раждането. Смесването между мотиви за любовна болест и гинекологичен реализъм, както и раздвоението на Канака между идентичността на елегическа *puella* и трагическа майка, съставляват повратен момент на опит за преход от елегическа към трагическа тоналност в творчеството на младия тогава поет. Това раздвояване донякъде отразява колебанието на Овидий между лекотатата на *Елегията* и бремето на *Трагедията* в *Amores* III. 1.

ПРИНОСНИ МОМЕНТИ В ИЗСЛЕДВАНЕТО:

1. Изследването развива интердисциплинарен анализ върху филологическа тема, смесвайки филологически анализ на антични художествени текстове с концептуални съпоставки, извлечени от античната философска, научна и медицинска литература.
2. Предложен е централен корпус от елегически места и откъси, отделни понятия и юнктури, цели поеми, които съдържат медицински алюзии, и по този начин подлежат на медицинско тълкуване.
3. Предлагат се нови методически модели за подход към медицинската метафора в римската елегия от Августовата епоха, по-конкретно разяснени в уводната част на труда.
4. Посредством горепосочените нови методически подходи се идентифицират и селектират конкретни мотиви, между които се установява значимо вътрешно взаимодействие.
5. Дисертацията предлага класифицирано изложение на елегически конструкции, които към този момент не са проучвани системно в ролята си на мотиви. Вероятно е някои от тях дори да не са установени като мотиви, например измененията на апетита у Овидий и мрежата от сродни храносмилателни реакции.
6. Преосмислят се класическите перспективи в изследванията на елегическите поети, и особено в Овидиевите елегически изследвания, които често странят от медицински интерпретации по отношение на теми и мотиви (в това число идеи, образи, тропи), пряко или преносно ангажирани с полето на античната медицина.
7. Посредством системен анализ на подбрани мотиви, се разкриват неизследвани понякога метафори и технически език в добре познат и многократно изследван корпус с текстове. Така се обогатява четенето и тълкуването на медицинската образност в елегическата поезия, което понякога е предлагано в съвременните коментари.
8. Преразглежда се позицията на тримата автори не само като поети на желанието в онтологичен смисъл, но и в буквален, като се установяват директни допирни точки между еротична метафорика и нозологията на сексуалния акт в античната медицина.
9. Разкриват се по-систематично определени моменти на рецепция в елегическата естетика на болестта, наследени от Лукрециевата връзка любов-болест, *eros-nosos*.
10. Работата се стреми да се впише в актуалните течения в критическите изследвания на римската литература, които поставят все по-задълбочен фокус върху телесността, емоциите и патологията.

11. Предоставен е превод на множество медицински извори за първи път на български език, като по този начин се формира малък корпус, фокусиран върху древната научна мисъл, особено в полето на сексуалността, диететиката и сексуалните разстройства.

ЦИТИРАНА ЛИТЕРАТУРА В АВТОРЕФЕРАТА:

- Arthur-Katz 1989:** Arthur-Katz, M. Sexuality and the body in ancient Greece. –*Mètis. Anthropologie des mondes grecs anciens*, Vol. 4, No 1, 1989, 155-179. www.persee.fr/doc/metis_1105-2201_1989_num_4_1_934
- Beck 2005:** Beck, L. Y. *Dioscorides. De Materia Medica*. Hildesheim-New York: Olms, 2005.
- Beecher, Ciavolella 1990:** Beecher, A., Ciavolella, M. (eds. and trans.), Jacques Ferrand. *A Treatise on Lovesickness*. Syracuse, 1990.
- Booth 1979:** Booth, J. A. *Commentary on Ovid Amores II, 1-10*. PhD thesis, University of London, 1979 <https://repository.royalholloway.ac.uk/items/cccb1369-5f8d-48e1-9fd6-4de04854e9a7/1/>
- Brecke 2023:** Brecke I. *Ovid's Terence: Tradition and Allusion in the Love Elegies and Beyond*. Walter de Gruyter, 2023.
- Cabello Pino 2012:** Cabello Pino, M. La corriente científico-filosófica de la enfermedad de amor en la Grecia clásica: Hipócrates, Platón y Aristóteles. – *Analecta Malacitana*, Vol. 33, 29-43, 2012. <http://hdl.handle.net/10272/12960> [Accessed 4 Feb. 2025]
- Cairns 1983:** Cairns, F. 1983. 'Propertius 1,4 and 1,5 and the "Gallus" of the Monobiblos', – *Papers of the Liverpool Latin Seminar 4: 1983*, 61–103.
- Caston 2006:** Caston, R. R. *Love as Illness: Poets and Philosophers on Romantic Love*. – *Classical Journal* Vol. 101, 2006, 271–298.
- Caston 2012:** Caston, R. R. *The Elegiac Passion: Jealousy in Roman Love Elegy*. Oxford: Oxford University Press, 2012.
- Ciavolella 1976:** Ciavolella, M. *La malattia d'amore dall'antichità al medioevo*, Rome, Bulzoni, 1976.
- Claassen 1999:** Claassen, J. M. *Displaced Persons. The Literature of Exile from Cicero to Boethius*. London/ Madison (Wisc.), 1999.
- Donnely 2022** Donnely, P. W. *A Commentary on Select Poems of Propertius 2.1-12*. Doctoral thesis, Durham University, 2022.
- Fantham 1972:** Fantham, E. *Comparative Studies in Republican Latin Imagery*. Toronto: University of Toronto Press, 1972.
- Faraone 2006:** Faraone, C. A. Magic, medicine and eros in the prologue to Theocritus Id. 11, – In: *Brill's Companion to Greek and Latin Pastoral*, eds. M. Fantuzzi, T. Papanghelis, Leiden: Brill, 2006, 75–90.

- Fulkerson 2023:** Fulkerson, L. [Ovidian Pathology, in Love and in Exile](#) – In: Ovid, Death and Transfiguration. Eds. J. Farrell, J. F. Miller, D. P. Nelis, A. Schiesaro, Leiden, The Netherlands: Brill, 2023.
- Gaertner 2005:** Gaertner, J. F. Commentary on Epistulae ex Ponto, Book I. Oxford University Press, 2005.
- Gaertner 2007:** Gaertner, J. F. Writing Exile: The Discourse of Displacement in Greco-Roman Antiquity and Beyond. Brill, 2007.
- Golden, Toohey 1996:** Golden M., Toohey P. (eds.) Reconstructing the Past: Historicism, Periodization and the Ancient World. Routledge, 1996.
- Gowers 1993:** Gowers, E. The Loaded Table: Representations of Food in Roman Literature. Oxford: Clarendon Press, 1993.
- Griffin 1985:** Griffin, J. Latin Poets and Roman Life. London, 1985.
- Griffiths 1990:** Griffiths, J. G. 'Love as a disease', – In: Studies in Egyptology: Presented to Miriam Lichtheim, Jerusalem, ed. S. Israelit-Groll, Magnes Press, 1990, 349–364.
- Hall 2006:** Hall, E. The Theatrical Cast of Athens: Interactions between Ancient Greek Drama and Society. Oxford University Press, 2006.
- Henderson 1979:** Remedia Amoris. edited with Introduction and Commentary by A. A. R. Henderson. Edinburgh: Scottish University Press, and New York, 1979.
- Jocks 2013:** Jocks, I. T. The Compositiones Medicamentorum of Scribonius Largus. Master thesis, University of Glasgow, 2013.
- Keith 1999:** Keith, A. M. Slender Verse: Roman Elegy and Ancient Rhetorical Theory. – Mnemosyne, Vol. 52, No 1, 1999, 41–62.
- Kennedy 1993:** Kennedy D. 1993. The Arts of Love: Five Studies in the Discourse of Roman Love Elegy, Cambridge, 1993.
- Knox 1986:** Knox P. Ovid's "Metamorphoses" and the Traditions of Augustan Poetry. – Cambridge Philological Society, Supplement 11, Cambridge 1986.
- Korsmeyer 2011:** Korsmeyer, C. Savoring Disgust: The Foul and the Fair in Aesthetics. United Kingdom, Oxford University Press, 2011.
- Langslow 1999:** Langslow, D. R. The language of poetry and the language of science: the Latin poets and 'medical Latin'. – In: Aspects of the Language of Latin Poetry, ed. J. N. Adams, R. G. Mayer, Oxford University Press, 1999.
- Leitao 2012:** Leitao, D. The Pregnant Male as Myth and Metaphor in Classical Greek Literature. New York: Cambridge University Press, 2012.

- Loraux 1995:** Loraux, N. *The Experiences of Tiresias: The Feminine and the Greek Man*. Princeton: Princeton University Press, 1995.
- Mattern 2008:** Mattern, S. P. *Galen and the Rhetoric of Healing*. United States: Johns Hopkins University Press, 2008.
- McNamara 2016:** McNamara, L. ‘Hippocratic and non-Hippocratic approaches to lovesickness’, – In: *Ancient Concepts of the Hippocratic*, eds. L. Dean-Jones, R. M. Rosen, Leiden and Boston, 2016, 308–27.
- Miller 1997:** Miller, W. I. *The Anatomy of Disgust*. United States: Harvard University Press, 1997.
- Nagle 1980:** Nagle, B. R. *The Poetics of Exile. Program and Polemic in the Tristia and Epistulae ex Ponto of Ovid*. Bruxelles, 1980.
- OLD 1968:** *Oxford Latin Dictionary*, Ed. P. G. W. Glare, 1st Edition, Oxford: Oxford University Press, 1968.
- Preston 1916:** Preston, K. *Studies in the Diction of the Sermo Amatorius in Roman Comedy*. Ph.D. dissertation, University of Chicago, Chicago, 1916.
- Rimell 2024:** Rimell, V. *Ovid. A Commentary on Ovid, Remedia Amoris*. Oxford University Press, 2024.
- Rosenmeyer 1999:** Rosenmeyer, P. Tracing ‘medulla’ as a ‘locus eroticus’– Arethusa, Vol. 32, No. 1, 1999, 19–47. JSTOR, <http://www.jstor.org/stable/26309710>. [Accessed 30 Jan. 2025].
- Ross 1975:** Ross, D. O. *Backgrounds to Augustan Poetry: Gallus, Elegy, and Rome*. Cambridge: Cambridge University Press, 1975.
- Rynearson 2009:** Rynearson, N. ‘[A Callimachean case of lovesickness: magic, disease, and desire in ‘Aetia’ Frr. 67–75 PF](#)’, *The American Journal of Philology*, Vol. 130, 2009, 341–365. [Accessed 4 Feb. 2025]
- Santirocco 1979:** Santirocco, M. S. ‘Sulpicia Reconsidered’, – *Classical Journal*, Vol. 74, 229–39, 1979.
- Thumiger 2017:** Thumiger, C. *A History of the Mind and Mental Health in Classical Greek Medical Thought*. Cambridge University Press, 2017.
- TLL:** *Thesaurus linguae Latinae*. Bayerische Akademie der Wissenschaften, and Walter de Gruyter & Co. 2006, [accessed 16.02.2025], <<https://tll.degruyter.com/>>.
- Totelin 2018:** Totelin, L. Tastes in ancient botany, medicine and science: Bitter herbs and sweet honey. – In: *Taste and the ancient senses*, ed. K. Rudolph, London and New York: Routledge, 2018, 60-71.

Tränkle 1960: Tränkle, H. Die Sprachkunst des Properz und die Tradition Der Lateinischen Dichtersprache. Hermes Einzelschriften 15, Wiesbaden: Franz Steiner, 1960.

Wack 1990: Wack, M., Lovesickness in the Middle Ages: The Viaticum and its Commentaries. Philadelphia, 1990.

Williams 2010: Williams G. Apollo, Aesculapius and the Poetics of Illness in Ovid's Metamorphoses. – In: Papers of the Langford Latin Seminar. Fourteenth Vol., Health and Sickness in Ancient Rome: Greek and Roman Poetry and Historiography. eds. Cairns, F., Griffin, M., Cairns, S., Williams. F., Cambridge: Francis Cairns, 2010.

Zanker 1987: Zanker, G. Realism in Alexandrian Poetry. A Literature and its Audience. London, 1987.

НЯКОИ ПУБЛИКАЦИИ И УЧАСТИЯ ПО ТЕМАТА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД:

1. Петрова, М. „Трансформации на метафората за болестта в Овидий“ – В: Арнаудов сборник, Том 9, ред. Русев, Р., Пометкова, Я., Недкова, Душкова, М., и др. , Русе, 2017 г., с. 288 – 293. Издател: Лени–Ан. ISBN: 978-619-7058-49-9.
2. Петрова, М. „Дихотомията тяло – душа в *Tristia* и *Epistulae ex Ponto*“ – В: Сборник с научни трудове от международната конференция “On the soul”, ред. Гушева, Ј., Јасмина Поповска, Ј., Кочовска-Стевовиќ, С. и др., Скопие, Македонија, 2018 публикация в електронен носител, с. 265 – 273.
3. Петрова, М. „Вода и зараза в *Tristia* и *Epistulae ex Ponto*“ – В: *Studia Classica Serdicensia*, Том 7, Софийски университет „Св. Климент Охридски“. (под печат?).
4. Petrova, M. “Single as a lena – the depiction of procuresses in Roman Augustan literature”, глава от монография – In: “[The Single Life in the Roman and Later Roman World.](#)” Huebner, S. R, Laes, C., eds. Cambridge: Cambridge University Press, 2019, 165 – 178.
<https://doi.org/10.1017/9781108556279>
5. Петрова, М. „*Color bonus* vs. *color malus* в античната медицинска мисъл и поетическа метафорика“ – В: Сборник с доклади от Десета международна конференция: Език, наука, комуникации и спорт, Медицински университет "Проф. д-р П. Стоянов" – Варна, ред. И. Дойкова, А. Добрева, С. Ставрева, Н. Амуджиева, издателство: Медицински университет "Проф. д-р П. Стоянов" – Варна, 2023, с. 453–462, ISSN (online): 978-619-221-452-4, ISBN: 978-619-221-462-3.

УЧАСТИЯ/ПРИСЪСТВИЯ В СЕМИНАРИ И НАУЧНИ КОНФЕРЕНЦИИ ПО ТЕМАТА:

1. Секционен доклад: “Single as a lena – the depiction of procuresses in Roman Augustan literature”, Международна научна конференция “Singles and the Single Life in the Roman and Later Roman World”, 28 – 30 май 2015 г., Рим, Белгийска академия. [постер](#)
2. Секционен доклад: „Трансформации на метафората за болестта в Овидий“, [Девети Арнаудови четения](#), Русенски университет, 23-24 октомври 2015 г.
3. Секционен доклад: „Дихотомията тяло – душа в *Tristia* и *Epistulae ex Ponto*“, Международна конференция “On the soul”, 01 – 03. 06. 2016 г. Скопие, Македонија.
4. Секционен доклад: „Вода и зараза в *Tristia* и *Epistulae ex Ponto*“, [Научна конференция на катедра „Класическа филология“](#), организирана във връзка с 2000 г. от смъртта на Овидий “*Per omnia saecula vivam*”, Софийски университет, 23–24 ноември 2017 г.

5. Секционен доклад: „Аспекти на фригидното и фригидността в *Tristia* и *Epistulae ex Ponto*“, [Трети годишни четения на АРУКО](#), 13–14. декември 2019 г., СУ „Св. Климент Охридски“.

6. Секционен доклад: „*Color bonus* vs. *color malus* в античната медицинска мисъл и поетическа метафорика“, [Десета юбилейна международна научна конференция „Език, наука, комуникации и спорт – 60 години академично образование“](#), 16 – 17 юни 2023 г., МУ – Варна.

7. Секционен доклад: „*Insomniac scholars and melancholic patients*“, Международна научна конференция *Философия на медицината: подходи и перспективи*, БАН 27–27 март 2024 г.

1. Присъствие: международна научна конференция, посветена на 2000 г. от смъртта на Овидий „[Ovid: Death and Transfiguration](#)“, 9 – 11 март 2017 г., American Academy in Rome, Sapienza Università di Roma.

2. Присъствие: международна научна конференция, „[Pathology of Love in Greek and Roman Art and Literature](#)“, 9–10 юни 2018 г., University of Oxford, Ioannou Centre for Classical and Byzantine Studies, University of Oxford (Oxford, England).

3. Присъствие онлайн: международна конференция „[Body and Medicine in Latin Poetry](#)“ Conference, Durham University (Online Conference), 17 –18 септември 2020 г. [Постер](#)

4. Присъствие онлайн: международна конференция „[Body, Mind and Medicine: Forms of Mental Illness and their Consequences in the Ancient World and Today](#)“, Durham University, 28–29 октомври 2022 г.

5. Присъствие онлайн: международна конференция (хибриден формат) „[Ovidian poetry and its afterlife: new approaches and perspectives](#)“, Université de Liège – University of Glasgow, 29–30 март 2023г. [постер](#)

6. Присъствие онлайн: международна конференция (хибриден формат) „[Comparative Guts](#)“, Christian-Albrechts-Universität zu Kiel, 7-9 юни 2023 г.

7. Участие в семинар на тема: “Медицината наука и/или изкуство” 16.11.2023 г. организиран от [проблемна група по философия и социология на медицината](#), ИФС, БАН по проект: „Съвременни проблеми и дискусии във философия и социология на медицината“.

8. Присъствие онлайн: международна конференция (онлайн формат) “Aesthetics of Illness in Antiquity”, 9-11 февруари 2024 г.